تحلیلی بر نیازهای آموزشی اعضای هیئت علمی به منظور توانمندسازی آنان در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

فریبا کریمی[۱]، سیده مریم حسینی[۲]، افسانه ملک پور[۳]، معصومه معزی[۴]، سیده آسیه حسینی[۵]، نیما رئیسی[۶]، کیمیا رئیسی[۷]

[۱]. مرکز مطاالعات و توسعه ، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

کد ارکید: 0000-0002-5754-5189

[۲]. گروه پرستاری کودکان و نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان،اصفهان،ایران.

[۳]. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

[٤]. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی ، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

[٥]. گروه انفورماتیک پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی،دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

[٦]. گروه زیست شناسی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه ازاد اسلامی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

[۷]. گروه زیست شناسی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه ازاد اسلامی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره ششم شماره اول بهار و تابستان ۹۸ صفحات۴۷-۵۹.

چکیده

مقدمه و هدف: اعضای هیئت علمی سرمایه های اساسی یک دانشگاه بوده و ارتقاء توانمندی آموزشی آنان منتج به توانمندی سیستم آموزشی و تربیت نیروی انسانی با مهارت و تبحر می‌باشد. لذا نیازسنجی آموزشی در جهت توا نمندسازی بیشتر انان جزئی جدائی ناپذیر از برنامه‌ریزی آموزشی محسوب می‌شود.

روش‌ها: پژوهش حاضر مطالعه‌ای توصیفی به روش مقطعی است که در آن ٦٥ درصد از اساتید دانشگاه به روش سرشماری وارد مطالعه شدند و از پرسشنامه‌ای پژوهشگر ساخته با روایی و پایایی تایید شده به عنوان ابزار جمع آوری اطلاعات استفاده کردند و نتایج حاصل از طریق نرم افزارSPSS تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: در این مطالعه بیشترین الویت از نظر اساتید به ترتیب شامل: حیطه‌ی روش‌های نوین و فنون تدریس (٦٨٪)، حیطه‌ی راهنمایی و مشاوره‌ی آموزشی(٦٢٪)، حیطه‌ی روش‌های ارتقائ حرفه‌ای(٦١٪)، حیطه‌ی ضوابط ومقررات دانشگاهی(٥٨/٣)، حیطه‌ی کاربرد رایانه در آموزش(٥٥٪)، حیطه‌ی عملکرد مبتنی بر شواهد(٤٧٪)، حیطه‌ی روش‌های ارزیابی دانشجو(٤٣٪)بود. همچنین در این مطالعه بین مرتبه‌ی علمی اساتید و تمایل آنان به برگزاری کارگاه‌ها به صورت مجازی یا حضوری تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد$p=۰/۰٤۳$ و بین گروه‌های پایه و بالینی و تمایل آنان به برگزاری کارگاه‌ها به شکل‌های حضوری و مجازی نیز تفاوت معنی‌داری وجود نداشت $p=۰/۰۵۳$ و می‌توان گفت تمایل به برگزاری کارگاه‌ها به شکل حضوری در همه‌ی مرتبه های علمی از دو گروه پایه و بالینی بیشتر از شکل مجازی بود.

نتیجه‌گیری: برگزاری دوره‌های آموزشی توانمندسازی اساتید بصورت کاربردی ضروری به نظر می‌رسد و در برگزاری کارگاه ها باید اولویت‌های آموزشی در نظر گرفته شود.

کلید واژه‌ها: آموزش، توانمندسازی، نیازسنجی، هیئت علمی

نویسنده مسؤول:
سیده مریم حسینی.
گروه پرستاری کودکان و نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
Orcid ID:
0000-0003-0775-6655
Email:
hosseini_nurse@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۶/۱۰/۲۵ اصلاح نهایی: ۹۷/۰۴/۰۲ پذیرش مقاله: ۹۷/۰۴/۰۴

ارجاع: کریمی فریبا، حسینی سیده مریم، ملک پور افسانه، معزی معصومه، حسینی سیده آسیه، رئیسی نیما، رئیسی کیمیا. تحلیلی بر نیازهای آموزشی اعضای هیئت علمی به منظور توانمندسازی آنان در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۳۹۸؛ ۶(۱):۴۷-۵۹.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

مقدمه

شناسایی نیازهای آموزشی، گامی مهم دربرنامه ریزی برای برنامه‌های رشد اعضای هیئت علمی بوده و نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزش دارد. اعضای هیئت علمی مهمترین سرمایه هر دانشگاه بوده و توانمندسازی آنان در زمینه تدریس، دانش پژوهی و... سبب می‌شود رسالت ها و اهداف وسیع دانشگاه‌ها نیز تحقق یابد. منظور از توانمندسازی، فرایندی است که اعضای هیئت علمی را برای ایفای نقش‌های مختلف آموزشی آماده ساخته و موجب تقویت آنان در راستای مولد بودن و به روز بودن گرداند(۱). ضرورت برنامه‌ریزی در سازمانها و موسسات آموزشی، زمانی مطرح گردید که لزوم استفاده مطلوب از منابع و امکانات محدود و دستیابی به حداکثر بهره وری مشخص شد و چون در برنامه ریزی اصولی و واقع بینانه، اطلاعات مطمئن، جامع و صحیح مورد نیاز است؛ در دهه های گذشته فرایند نیازسنجی آموزشی، بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است.بنابراین نخستین گام در راه تدوین و برنامه ریزی آموزشی تعیین نیازهای آموزشی است و موثرترین روش جهت تعیین محتوای آموزشی مناسب، انجام یک تجزیه و تحلیل از نیازهاست(۲). به واقع نیازسنجی آموزشی اساتید دانشگاه، فعالیتی است که با هدف توانمندسازی اعضای هیات علمی به انجام می رسد (۳). در تعیین نیازهای آموزشی سه حوزه اصلی سازمان، شغل و فرد مورد تحلیل قرار می‌گیرند و قبل از هر مقام مسئولی خود فرد است که باید نیاز آموزشی خود را تشخیص دهد ،چرا که بهتر از هر شخص دیگر نارسایی‌ها و کمبود های خود را تشخیص داده و می‌داند برای آینده خود با توجه به جریان خدمتی پیش بینی شده اش چه میزان دانش و مهارت نیاز داشته و یا از نظر رفتار و تلقی چه تغییرات مطلوبی را باید در خود ایجاد نماید. سنجش و ارزشیابی دانش، نگرش، توانایی و مهارتهای خاص افراد و تعیین و تحلیل نوع و میزان شکاف با وضعیت مطلوب و ایجاد تغییرات در راستای دستیابی به وضعیت مطلوب، به هدف نهایی از آموزش که همانا ارتقای سطح کمی و کیفی عملکرد فردی و سازمانی و ارتقای سطح بهره‌وری است کمک می‌نماید. محدودیت‌های زمان و بودجه و الزامات اثر بخشی نیز اقتضا می‌کند که نیازهای آموزشی پس از شناسایی اولویت بندی شده و پس از مشخص شدن نیازهای ارزشمند برنامه آموزشی تعیین گردد (۲, ۳). یک عضو هیئت علمی بعنوان یکی از ارکان اصلی دانشگاه علوم پزشکی دارای شرح وظایفی است که از محورهای آن می‌توان به آموزش ،پژوهش، مدیریت، توسعه فردی و درمان اشاره نمود و البته اصلی‌ترین محور فعالیت محور آموزش است. از آنجا که توجه بیشتر به کیفیت آموزش از ابزارهای اصلی ارتقاء خدمات بهداشتی درمانی است و مسئولیت تبعات درمانی بهداشتی و ناکارامدی دانش آموختگان برعهده متولیان امر اموزش خواهد بود بنابراین لازم است به این امر توجه بیشتری گردد.

آموزش دانشجویان به عهده اعضای هیئت علمی دانشگاه‌هاست و این در حالیست که در بسیاری از موارد مشاهده می‌شود از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف به عنوان عضو هیئت علمی

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

استفاده می‌شود بدون آنکه در ارتباط با مفهوم آموزش و شرایط و لوازم آن آموزش کافی دیده باشند (٤).

سبزواری و همکاران به نقل از مطالعه ای که در دانشگاه ملک فیصل عربستان در سال ۲۰۱۰ انجام شد نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی را شامل موضوعاتی چون توانایی تدریس در گروه‌های کوچک و بزرگ، برنامه‌ریزی و آموزش بالینی، طراحی برنامه‌ی درسی و توسعه‌ی منابع یادگیری، ارزشیابی فراگیران، ارزشیابی دوره‌ها، تحقیق عملی، آگاهی از اصول آموزش و پرورش، ارزش‌های اخلاقی و نگرشی، مهارت در تصمیم گیری، و مهارت های مدیریتی و ارتباطی بیان می‌کند(٥). بنابراین توقعات آموزشی قابل ملاحظه‌ای از اعضای هیئت علمی انتظار می‌رود و در ارزشیابی توسط دانشجویان نیز موارد متعددی از جمله به روز بودن، مهارت ارتباطی ،روش ارزشیابی ،نحوه استفاده از ابزار کمک آموزشی و ... مورد بررسی قرار می گیرد. از سوی دیگر با توجه به این نکته که اعضای هیئت علمی امکان مدیریت و فعالیتهای اجرایی از جمله مدیریت گروه آموزشی را به عهده دارندآگاهی از مسایل مربوط به برنامه ریزی و مدیریت در پیشبرد اهداف دانشگاه و گروه آموزشی کمک‌کننده است(٤). همچنین عدم نیازسنجی و نادیده گرفتن نیازها و مسائل اعضا هیئت علمی سبب می‌شود تا ضمن آن‌که دوره‌های آموزشی برگزار شده فاقد کارآیی و اثربخشی لازم باشند، بی‌اعتقادی نیروها به آموزش از یکسو و اتلاف گسترده منابع را از سوی دیگر به دنبال خواهد داشت بنابراین به نظر می‌رسد استفاده از دیدگاه اعضای هیئت علمی در زمینه نیازهای آموزشی و سایر نیازهای مرتبط با آن در برنامه ریزی آموزشی به متولیان امر کمک خواهد نمود و منجر به افزایش توانمندی و به روز نمودن اطلاعات علمی و مهارتی آنان خواهد شد. بنابراین این مطالعه با هدف تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

روش ها

مطالعه‌ی حاضر از نوع توصیفی تحلیلی به روش مقطعی است و برگرفته از طرح پژوهشی با کد ۹۲-۲-۷ کمیته‌اخلاق می‌باشد.

جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد بود و نمونه‌گیری بصورت سرشماری انجام شد و کلیه اعضای هیئت علمی که حاضر به همکاری و تکمیل پرسشنامه بودند را شامل می‌شد. از تعداد ١٦٠ نفر عضو هیئت علمی که دراین دانشگاه مشغول بکار بودند. تعداد۱۰۷نفردردانشکده پزشکی، ۳۳ نفر در دانشکده پرستاری و مامایی، ١٤نفر در دانشکده بهداشت و شش نفر در دانشکده پیراپزشکی فعالیت داشتند که تعداد۱۰۵نفر از اعضا هیئت علمی پس از اخذ رضایت نامه در این پژوهش حاضر به همکاری شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات شامل پرسشنامه پژوهشگر ساخته نظرسنجی آموزشی اعضا هیئت علمی می باشد که مشتمل بر دو بخش بود یک بخش به بررسی ویژگی‌های دموگرافیکی اعضا هیئت علمی پرداخت و بخش دیگر شامل ۱۰ حیطه و ۲۰ زیر حیطه ی آموزشی مهم اعضای هیئت علمی است که اهمیت آنها با توجه مطالعات قبلی انجام شده در

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

این دانشگاه و سایردانشگاه‌ها به اثبات رسیده بوداز طریق این پرسشنامه سابقه شرکت در این کارگاه ها و همچنین میزان تمایل به شرکت به صورت حضوری و غیر حضوری الویت‌بندی شد. اعتبارظاهری و محتوایی این پرسشنامه توسط گروهی از متخصصان و اساتید مجرب تایید گردید و برای محاسبه پایایی پرسشنامه نیز از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم افزار spss 0/78 به دست آمد که نشان می‌دهد سؤالات پرسشنامه از همسانی درونی بالایی برخوردارند. معیار ورود به مطالعه عضویت در کادرهیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و اشتغال به کار کنونی در این دانشگاه بود، بنابراین اساتید مدعو و مامور را در بر نمی گرفت. پرسشنامه‌ها توسط پژوهشگر در محل دانشکده‌ها و همچنین بیمارستان‌های آموزشی و درمانی تحت تابعه‌ی دانشگاه بین اعضائ هیت علمی توزیع شد. پس از جمع آوری پرسشنامه‌ها داده‌های بدست آمده از طریق نرم افزار spss ۱۳ و با استفاده از آمار توصیفی (درصد، میانگین، واریانس، ...) و آمار استنباطی و تحلیل واریانس (آزمونT، تحلیل واریانس و...)تجزیه تحلیل شد.

یافته ها

دراین پژوهش تعداد ٦٥درصد ازاعضای هیئت علمی موجود درزمان پژوهش شرکت داشتندکه نسبت زن به مرد مساوی بود.مربیان شرکت کننده در این پژوهش ۳۳ درصد، استادیاران ۵۳/۸ درصد، دانشیاران ۱۲/۱ درصد و استادان ۱/۱ درصد جمعیت آماری راتشکیل دادند.

نتایج بدست آمده ازتجزیه وتحلیل پرسشنامه های این طرح حاکی از نتایج زیر می باشد:

درحیطه برنامه‌ریزی آموزشی، ۵۹/۱٪ اساتید سابقه شرکت درکارگاه طرح دوره و طرح درس را داشته و٤٢٪ نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ۸٪ آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

در حیطه روشها و فنون تدریس در قسمتهای :۱) روش‌های نوین تدریس۱(cpc-pbl–آموزش تلفیقی– آموزش بین رشته‌ای) ٤//۲۸درصد اساتید سابقه شرکت داشته و۷۲/۸درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها۱۵درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده اند. ۲) روش‌های نوین تدریس۲ (گزارش صبحگاهی – آموزش سرپایی– راند بالینی–آموزش در جامعه) ۲۲/۲درصد اساتید سابقه شرکت داشته و ٦٧/٩ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اندو تنها۱۷/۳درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند. ۳–) آموزش الکترونیکی ١٦درصد اساتید سابقه شرکت داشته و٧٣/٦درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ۱۷/۲ درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند. ٤–) خودآموزی و آموزش از راه دور ۱۷/۲درصد اساتید سابقه شرکت داشته و ۵۵/۱ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ۳۱ درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

در حیطه ارزیابی دانشجو در قسمت‌های :

۱–) روش‌های ارزیابی یادگیری۱ (آزمونهای کتبی– شفاهی وعملی) ٤٧/٢درصد اساتید سابقه شرکت

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

داشته و٤٦٪ نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ١٤/٦درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی راپیشنهاد داده‌اند. ٢-) روش‌های ارزیابی یادگیری بالینی ٢(minicex-osce-csr -360- pops) ٣٦/٦درصد اساتیدسابقه شرکت داشته ٥٥درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ١٢/٢درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند. ٣-) روش‌های تحلیل و ارزشیابی آزمون‌ها ١٦درصد اساتید سابقه شرکت داشته و ٤٢/٢ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ١٨/٨درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

در حیطه ی ارزشیابی برنامه ٣٧/٣درصد اساتید سابقه شرکت در کارگاه ارزشیابی درونی گروه آموزشی را داشته و ٤٩ درصد نیاز به شرکت در کارگاه را داشته‌اند و تنها ١٤درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی راپیشنهاد داده‌اند.

در حیطه‌ی پژوهش درآموزش ونظام سلامت در قسمت‌های : ١-) نحوه تدوین واجرای یک طرح پژوهشی ٦٦/٦درصد اساتید سابقه شرکت داشته و ٣٣/٦ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ٥/٧ درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.٢-) رفرانس نویسی- end note ٤/ ٥٠درصد اساتید سابقه شرکت داشته و ٤٤/٩ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته‌اند و تنها ٨/٩ درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

در حیطه‌ی نگارش علمی٥٥/٦درصد اساتید سابقه شرکت در کارگاه نگارش مقالات علمی را داشته و ٤٣/٢درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ٩ درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده اند.

در حیطه‌ی راهنمایی و مشاوره آموزشی در قسمت‌های: ١-) مهارت‌های ارتباطی ٣٧/٧درصد اساتید سابقه شرکت داشته و٦١/٢درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ١٤/٢درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.٢-) روش‌های راهنمایی ومشاوره در آموزش علوم پزشکی ٢٤/٤ درصد اساتیدسابقه شرکت داشته و٦٣/٨درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اندو تنها١٧/٤٪درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی راپیشنهاد داده‌اند.

در حیطه‌ی اخلاق حرفه ای ٤٧/٢درصد اساتید سابقه شرکت در اخلاق پزشکی و professinalism را داشته و ٤٨/٨ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ١١درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

در حیطه‌ی عملکرد مبتنی بر شواهد ٤١/٢ درصد اساتید سابقه شرکت در کارگاه EBM-EBP را داشته و ٥٥/٢ درصد نیاز به شرکت درکارگاه را داشته اند و تنها ١٢/٩درصد آنها برگزاری این کارگاه به صورت مجازی را پیشنهاد داده‌اند.

از سوی دیگر بین مرتبه ی علمی اساتید و تمایل آنان به برگزاری گارگاه‌ها به صورت مجازی یا حضوری تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد p= ٠/٠٤٣ همچنین بین گروه‌های پایه و بالینی و تمایل آنان به برگزاری کارگاه‌ها به شکل‌های حضوری و مجازی نیز تفاوت معنی داری مشاهده نشد p= ٠/٠٥٣.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

و می‌توان گفت تمایل به برگزاری کارگاه‌ها به شکل حضوری در همه‌ی مرتبه های علمی از دو گروه پایه و بالینی بیشتر از شکل مجازی بود.

نمودار ۱. ویژگی‌های افراد شرکت کننده به تفکیک گروه و دانشکده

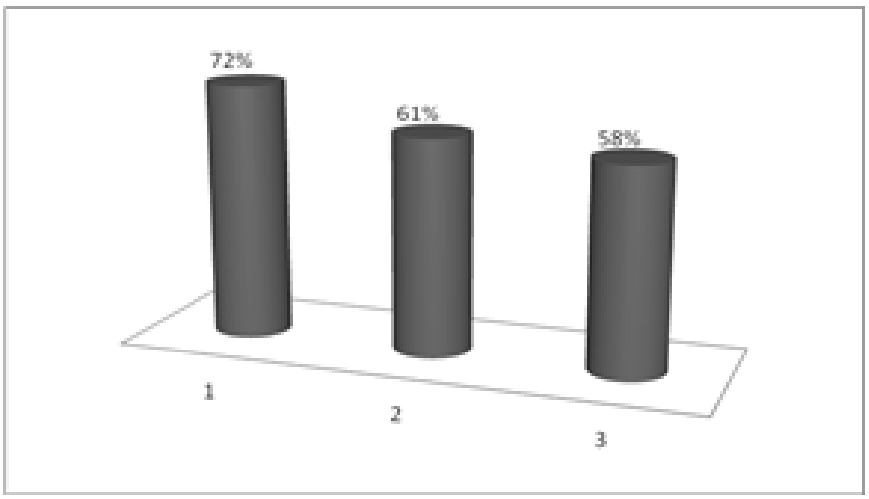

نمودار ۲: سه الویت اول اعضا هیئت علمی از نظر تمایل به شرکت در کارگاه به تفکیک حیطه

۱.حیطه‌ی روش و فنون تدریس(زیر حیطه‌ی روش های نوین تدریس)

۲.حیطه‌ی راهنمایی و مشاوره آموزشی(زیر حیطه ی روشهای راهنمایی و و مشاوره در آموزش علوم پزشکی)

۳.حیطه ی ارتقا حرفه ایی(زیر حیطه ی نگارش شناسنامه علمی)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

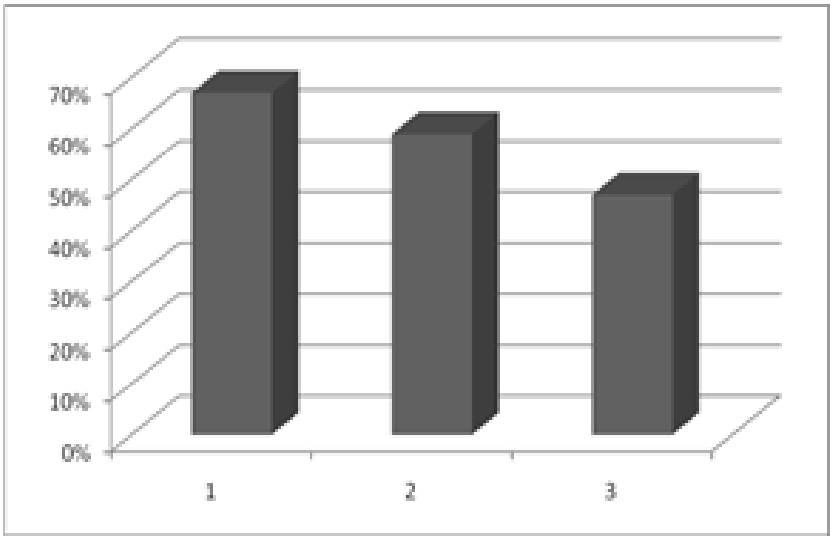

نمودار ۳: بیشترین سابقه شرکت اعضا هیئت علمی به تفکیک حیطه

۱.حیطه‌ی پژوهش در آموزش(زیر حیطه‌ی نحوه ی تدوین یک طرح پژوهشی)

۲.حیطه‌ی برنامه ریزی آموزشی

۳.حیطه ی ارزیابی دانشجو

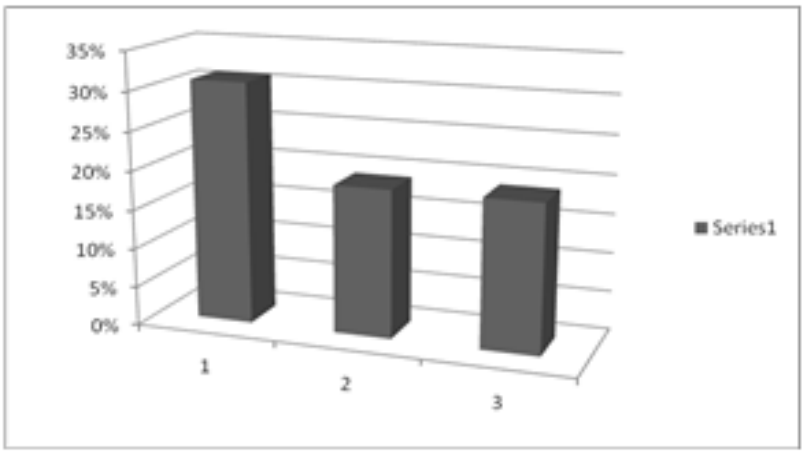

نمودار۴ : بیشترین تمایل به برگزاری به شکل مجازی به تفکیک حیطه

۱.حیطه‌ی روش ها و فنون تدریس(زیر حیطه‌ی خودآموزی و آموزش از راه دور)

۲.حیطه‌ی ارزیابی دانشجو(زیر حیطه ی روش ها و تحلیل و ارزشیابی آزمونها)

۳.حیطه ی ارتقا حرفه ایی(زیرحیطه نگارش شناسنامه علمی

بحث و نتیجه گیری

این مطالعه با هدف نیاز سنجی آموزشی اعضای هیئت علمی به منظور توانمندسازی آنان در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد انجام شد و طی آن الویت‌های مهم در حیطه‌ها و زیر حیطه‌های مختلف مشخص گردید.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

در این مطالعه حیطه‌ی روش‌ها و فنون تدریس به عنوان مهمترین الویت اعضا هیئت علمی شناخته شد و اکثریت اساتید، متقاضی تشکیل کارگاه‌های این حیطه بصورت حضوری هستند. در این حیطه نیز سابقه شرکت اساتید در کارگاه روش‌های نوین تدریس ۱(شامل cpc-pbl –آموزش تلفیقی– آموزش بین شته ای) بیشترین و کارگاه آموزش الکترونیک کمترین بوده و لذا نیاز به شرکت دراین گارگاه بیشتر احساس شده است که علت آن را می‌توان به کاربرد کم و غیر رایج آموزش الکترونیک توسط اساتید دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد دانست از سوی دیگر در الویت بودن روش‌ها و فنون نوین تدریس در مطالعه‌هایی همچون میرزایی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی ایلام (٦) و همچنین مطالعه‌ایی که در اراک انجام شده بود به چشم می‌خورد (۷) در مطالعه‌ی دیگری در سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، نیاز به آموزش شیوه‌های نوین تدریس در اولویت اول نیازهای حیطه‌ی آموزش قرار داشته که همسو با تحقیق حاضر است(۵). در نیازسنجی آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، نیاز آموزشی انتخاب روش تدریس مناسب و موثر در رتبه‌ی دوم نیازهای حیطه طراحی و تدریس قرار گرفته است(۸)، اما در تحقیق آویژگان و همکاران نحوه ی طراحی و اجرای آموزش از راه دور به عنوان اولویت اول نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی پایه دانشکده ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان تعیین شد و مهارت به کارگیری انواع روش‌ها و فنون آموزش در رتبه چهارم این اولویت‌بندی قرار گرفته است(۹). به طور کلی یکی از ضروری‌ترین تحولات در نظام‌های آموزشی، تحول در نگرش و روش تدریس اساتید و مدیران اجرایی نظام آموزشی است. برای دستیابی به چنین تحولی، اساتید باید دانش و بینشی صحیح از نظریه ها و راهبردهای مختلف آموزشی داشته باشند؛ زیرا نظریه‌ها و رویکردهای تحول آفرین در فرایند اجرا، با استفاده درست از راهبردهای یاددهی–یادگیری هویت می یابند و کارآیی و مفید بودنشان مشخص می‌شود (۱۰). بنابراین در الویت بودن برگزاری کارگاه‌های روش‌های نوین تدریس در دانشگاه‌های مختلف کاملا قابل توجیه است.

درحیطه راهنمایی و مشاوره آموزشی، سابقه شرکت اساتید در کارگاه‌های این حیطه شامل کارگاه مهارت‌های ارتباطی و کارگاه روش‌های راهنمایی و مشاوره در آموزش علوم پزشکی بسیار کم و تمایل افراد به برگزاری این کارگاه‌ها زیاد بوده است و دومین الویت مهم این نظرسنجی بود و با توجه به اینکه در بیشتر مطالعات و منابع، حیطه‌ی آموزش اصلی‌ترین وظیفه‌ی اساتید خوانده شده است (۱۱). لذا راه‌های ارتباطی موثر با دانشجو نه تنها باعث افزایش انگیزه در اساتید شده(۸) بلکه سبب تسهل انتقال محتوای آموزشی به دانشجویان می گردد از سوی دیگر راهنمایی تحصیلی منجر به اتصال محکم بین دانشجو و استاد و در نتیجه کمک به حل مشکلات احتمالی موجود در برنامه‌های آموزشی و جلوگیری از اتلاف زمان و رفع نواقص موجود در برنامه‌ها خواهد گردید (۱۲) و همه ی این موارد بیان‌کننده‌ی اهمیت راهنمایی و مشاوره در پیشبرد آموزش پزشکی دارد.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

در مطالعه شاهی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان نیز این حیطه جزء الویت‌های اول شناخه شد است(۱۳). همچنین در مطالعه‌ی میرزایی کارزان در ایلام مشخص شد روش ارتباط با دانشجو در حیطه‌ی عمومی الویت اول را به خود اختصاص داده(٦) که با نتایج نیازسنجی آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه گیلان نیز هم خوانی دارد(۸) و با این مطالعه نیز هم جهت می باشند.

در حیطه روشهای ارتقاء حرفه‌ای، سابقه شرکت اساتید درکارگاه نگارش شناسنامه علمی خیلی کم و تقاضای برگزاری این کارگاه و نگارش مقاله‌ی علمی بسیار زیاد بود و این حیطه به عنوان سومین الویت دانشگاه شناخته شد و این تمایل در گروه های پایه به شکل معنی‌داری از گروه‌های بالینی بیشتر (p=۰/۰۰۱) بود. در مطالعه‌ی شاهی در هرمزگان در حیطه‌ی پژوهش، نگارش مقاله به زبان انگلیسی در بالا ترین الویت بود و علت آن را تمایل زیاد اساتید هیئت علمی به تبادل اطلاعات در سطح بین المللی می‌داند (۱۳) که با توجه به نیاز منطقی جهت اشاعه‌ی علم و نتایج حاصل شده از مطالعات تمایل به نگارش مقاله و شناسنامه‌ی علمی به هر نحو قابل توجیه می‌باشد.

همچنین درحیطه کاربرد رایانه درآموزش، اکثریت اساتید، متقاضی کارگاه‌های ICDL هستند. در سنوات اخیر با پیشرفت تکنولوژی، داشتن مهارت استفاده از رایانه و اینترنت در انجام کلیه فعالیت‌های یک عضو هیئت علمی از جمله آموزش و پژوهش به عنوان یک امر ضروری به نظر می‌رسد. در واقع شرایط جدید آموزش دانشگاهی و لزوم آشنایی اعضای هیات علمی با فناوری های جدید اطلاعاتی و آموزشی از طریق آموزش نیازهای مربوط به حیطه ی فناوری اطلاعات امکان‌پذیر است. در مطالعه ی میرزایی کارزان در دانشگاه علوم پزشکی ایلام نیاز به برگزاری این دوره ها وجود داشت(٦) که با یافته‌های مطالعه دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا در زمینه روش‌های ادغام تکنولوژی در دوره‌های آموزشی از جمله اینترنت و توسعه دوره‌های مبتنی بر وب به خوبی همخوانی دارد(١٤). همچنین مطالعه‌ی دیگری در این زمینه نشان داد ٦٢ درصد از اعضا هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در زمینه‌ی اینترنت و فن آوری‌های رایانه‌ای دارای مهارت پائین و نیاز به آموزش بالا دارند(١٥). که موارد بالا تمایل برای برگزاری کارگاهایی در حیطه را توجیه می کند.

در بخش عملکرد مبتنی برشواهد، ٤١/٢٪ افراد سابقه شرکت درکارگاه EBM راداشته اند و این کارگاه جزئ الویت‌های مهم دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد بوده که با مطالعه ی شاهی در هرمزگان و همچنین عنبری در اراک مطابقت نداشت(۱۳, ١٦) و این می‌تواند ناشی از تمرکز بیشتر دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد بر این حیطه باشد. درحیطه ارزیابی دانشجو، روشهای ارزیابی یادگیری بالینی ۲(minicex-osce-csr -360- pops) بیشترین و روش‌های تحلیل و ارزشیابی آزمون‌ها کمترین متقاضی را داشته و باز هم تمایل به برگزاری این کارگاهها بصورت مجازی کم بوده است. مطالعه‌ی سبزواری و همکاران حاکی از آن است که: نتایج به دست آمده در حیطه‌ی ارزشیابی آموزشی، بیانگر اهمیت جایگاه دانشجویان به عنوان مشتریان نظام دانشگاهی است، زیرا مباحث مرتبط با دانشجو و

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

پیشرفت تحصیلی او از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشگاه، بیشترین اولویت این حیطه را داشته‌اند (۵)و در مطالعه‌ی حاضر این حیطه هفتمین الویت دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد می باشد.

درحیطه اخلاق حرفه‌ای، تقریبا نزدیک به ٤٠٪ از اساتید قبلا در این کارگاه شرکت نموده و به همین میزان نیز متقاضی شرکت مجدد در این کارگاه‌ها می باشند که در مطالعه آویژگان در اصفهان(۹) و عنبری در اراک (١٦) و همچنین شاهی در هرمزگان نیز تمایل به برگزاری این کارگاه وجود داشت(۱۳) همچنین در مطالعه ی کرمپوریان و همکاران با عنوان " نگرش به اخلاق حرفه ای در اعضا هیات علمی دانشکده دندانپزشکی همدان در سال۱۳۹۱" نتایج بدست آمده از آن مبنی بر وجوب برگزاری دوره های مستمر اخلاق حرفه ایی برای اعضا هیئت علمی بوده است(۱۷) و توجه به این نکته که اخلاق حرفه ایی مساله ایی چالش انگیز در علوم پزشکی است و جوامع مختلف، برحسب نگرش خود، رویکرد مختلفی را در برخورد با آن در پیش گرفته اند می تواند نشان دهنده ی اهمیت هر چه بیشتر حیطه ی اخلاق در دانشگاه های علوم پزشکی کشور باشد.

و در نهایت لازم به ذکر است که در این مطالعه حیطه ی پژوهش در آموزش با زیر مجموعه های نحوه تدوین واجرای یک طرح پژوهشی و رفرانس‌نویسی– end note الویت های انتهایی را به خود اختصاص داده که می تواند نشان دهنده‌ی کافی و موثر بودن کارگاه‌های برگزار شده یا نتیجه‌ی گزینش افراد با سابقه پژوهشی خوب در کادر هیئت علمی باشد.

در نهایت می توان به این مهم دست یافت که: حلقه‌ی مفقوده نیازسنجی در نظام برنامه ریزی آموزشی و درسی ایران، نتایج برنامه های آموزشی را به شدت تهدید می‌کند. بنابراین در این برهه از زمان، اهمیت توجه صاحب‌نظران نظام‌های آموزشی به امر نیازسنجی آموزشی، آشکارتر و نمایان تر از گذشته است.

در این مطالعه با مشخص شدن مهمتری الویت های آموزشی توسط اساتید دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، برنامه‌ریزی ها جهت برگزاری کارگاه‌های آتی تسهیل تر خواهد شد و گامی در جهت هدفمند کردن کارگاه‌ها جهت ارتقائ توانمندی اساتید برداشته خواهد شد.

محدودیت ها

از محدودیت‌ای این پژوهش می توان به دسترسی محدود به اساتید بالینی پزشکی اشاره کرد که به دلیل حجم و عدم حضور موثردر کارگاه‌ها می‌باشد.

پیشنهادات

انجام دوره‌ای نیازسنجی آموزشی و انتشار نتایج حاصل از آن جهت ارتقا اساتید به عنوان سرمایه‌های علمی دانشگاه و همچنین بهروری بهتر از منابع پیشنهاد می‌گردد.

سپاسگزاری

مراتب تشکر و سپاس از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد جهت حمایت در اجرای این

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

طرح تحقیقاتی و همچنین از اعضای هیئت علمی دانشگاه که در انجام این پژوهش مشارکت نمودند اعلام می گردد.

References

1. McClelland S. A systems approach to needs assessment. Training and Development. 1992;46(8):51-4.
2. Zamanzad B, Moezzi M, Shirzad H. Rate of satisfaction and evaluation of medical students (interns and externs) from the quality of clinical education in the Shahre-kord university of medical sciences-2005. koomesh. 2007;9(1):13-20.(persian)
3. Spurlin JE. Using needs assessment as a holistic means for improving technology Infrastructure. ELI Paper. 2007;3:1-10.
4. Shackibaee D, Montazeri N, Rezaee M, Yari N. Faculty lecturers' Attitudes Towards some Educational Indices at KUMS (2002). Journal of Kermanshah University of Medical Sciences (J Kermanshah Univ Med Sci). 2004;8(1). (persian)
5. Sabzevari S, Fasihi T, Ershad R. Determining and priority of faculty members educational needs in medical universities. Tehran: Ministry of Health And Medical Education. 2011:5-45. (persian)
6. Karzan AM, Kikhavani S, Hoseinizadeh M, Aevazi AA. Educational Needs Assessment of Faculty Members at Ilam University of Medical Sciences. Development of education in medical sciences. 2013;6(11):61-71. (persian)
7. Ghadami A, Salehi B, Sajadi S, Naji H. Students' points of view regarding effective factors in establishing communication between students and faculty members. Iranian Journal of Medical Education. 2007;7(1.٥٤-١٤٩:(. (persian)
8. Asadi A, Taheri M, Khoshrang H. Educational Needs Assessment of Faculty Members priorities–strategies. Research in Medical Education. 2011;3(2):36-42. (persian)
9. Avijgan M, Karamalian H, Ashourioun V, Changiz T. Educational needs assessment of medical school's clinical faculty members in Isfahan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2009;9(2):93-103. (persian)
10. Sha'ali'zadeh M, Pehghani S., Bani-Hashimi S., Rahimi A. Designing and Implementation of Blending of Problem Solving Instructional Model with Constructivism's Principles and the Study of Its Effect on Learning and Creative Thinking. Innovation and creativity in the humanities. 2016; 5 (3): 83-117. (persian)
11. Kamali F, Yamani N, Changiz T. Investigating the faculty evaluation system in Iranian Medical Universities. Journal of education and health promotion. 2014;3. (persian)
12. Amini R, Jozi M, Moghimiyan M., Khorasani P. Effect of the educational counseling program by the supervisor on the level of anxiety in bachelor degree nursing students. Nursing Education Journal. 2013; 2 (2): 1-9. (persian)
13. shahi a, shahi m, avizhgan m, kamali f, hoseini tashnizi ss, naseriyan b, et al. Educational needs assessment of academic members in Hormozgan University of Medical Sciences. Journal of Medical Education Development. 2014;7(16):72-84. (persian)
14. Kopcha M, Lloyd JW, Peterson F, Derksen FJ. Practice-based education at Michigan State University. Journal of veterinary medical education. 2005;32(4):555-61.
15. Zade E, Karimi Mounaghi H, Bahreini Tousi H, Derakhshan A, Sh SB, Sadeghi M, et al. Educational needs assessment of Mashad University of Medical Sciences' managers in management and leadership. Journal of Medical Education. 2004;4(2):89-93. (persian)
16. Anbari Z, Ramezani M. The obstacles of clinical education and strategies for the

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

improvement of quality of education at Arak University of Medical Sciences in 2008. Arak Medical University Journal. 2010;13(2):110-8. (persian)
17.Kram_Pourian A, Imeny B, Tourk_Zeban P. study on the attitude of professional ethics in the faculty members of Hamedan dental school in 2012. Journal of reaserching in Dentistry. 1392; 10 (1): 51-43. (persian)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]

Needs assessment of faculty members' educational needs in order to empower them at Shahrekord University of Medical Sciences

Fariba Karimi [1], Maryam Hosseini[2], Afsaneh Malekpour[3], Masoumeh Moezzi[4], Asiyeh Hosseini[5], Nima Raisi [6] Kimiya Raisi [7]

[1.] Education and Development Center, University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.
Orcid ID: 0000-0002-5754-5189
[2.] Department of Pediatrics and Neonatal NursingMaster, Faculty of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
[3.] Department of Social Medicine, Faculty of Medician, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.
[4.] Department of Social Medicine, Faculty of Medician, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.
[5.] Department of Medical Informatics, Faculty of Management and Medical Information, Shiraz University of Medical Sciences,Shiraz , Iran.
[6.] Department of Biology, Faculty of Paramedicine, University of Shahrekord, Shahrekord, Iran.
[7.] Department of Biology, Faculty of Paramedicine, University of Shahrekord, Shahrekord, Iran.

(Received 15 Jan, 2018 Accepted 25 Jun, 2018)

Original Article

Abstract

Introduction: Faculty members are considered as basic resources of every university. Therefore, educational needs assessment in order to empower most faculty members is an inseparable part of educational planning.

Methods*:* The study was conducted using a descriptive *c*ross sectional method. The population consisted of university professors. About 65% professors participated. The reliability and validity of data collection tool, a self-made researcher questionnaire, was approved according to different studies. The participants were selected through census method and the results were analyzed using SPSS software.

Results: The highest priority of the professors in this study included the realms of modern methods and techniques of teaching (68%), training tips and consultation (62%), methods of professional promotion (61%), academic regulations and rules (58/3%), applying computers in education (55%), evidence-based practice (47%), and student assessment methods (43%). Among different academic ranks (p=. / 043) or instructors of basic sciences and clinical sciences (p =. / 053), there was no statistically significant difference between the instructors' preference to attend the workshops virtually or in person and they mostly preferred to attend the workshops in person.

Conclusion: Holding educational workshops, considering educational priorities, to empower professors functionally, seems necessary.

Keywords: Education, Empowerment, Faculty, Needs Assessments.

Citation: Karimi F, Hosseini M, Malekpour A, Moezzi M, Hosseini A, Raisi N, Raisi K. Needs assessment of faculty members' educational needs in order to empower them at Shahrekord University of Medical Sciences. Journal of Development Strategies in Medical Education 2019; 6(1): 47-59.

Correspondence:
Maryam Hosseini.
Department of Pediatrics and Neonatal Nursing Master, Faculty of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
Orcid ID:
0000-0003-0775-6655
Email:
hosseini_nurse@yahoo.com

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.29252/dsme.6.1.47]